

Marija Malnar
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
mmalnar@ffzg.hr

POREDBENI FRAZEMI U ČABARSKIM GOVORIMA

U radu se iznose osnovne karakteristike poredbenih frazema zabilježenih na području Čabra u Gorskom kotaru. Poredbeni frazemi predstavljaju najčešći frazeološki tip zabilježen na navedenome govornom području. Analizira se dio frazeološkoga korpusa istraženoga u mjesnim govorima Tršća, Prezida i Čabra. Svi primjeri koji se iznose u radu prikupljeni su terenskim istraživanjem. Potvrđama iz čabarske frazeologije, oprinjere ne su osnovne strukturno-semantičke odlike poredbenih frazema, kao i moguće varijacije istih.

Uvod

Čabarski govori pripadaju gorskokotarskom dijalektu kajkavskoga narječja, to jest njegovu zapadnom tipu. Grad Čabar nalazi se na sjeveru Gorskoga kotara, a od susjedne Slovenije odvojen je rijekom Čabrankom i Kupom. Važno je spomenuti da se Čabar sastoji od pet mjesta, a to su Tršće, Prezid, Gerovo, Plešće i Čabar. Kada se, dakle, govori o čabarskome području, misli se na sva navedena mjesta.

Na području Čabra danas se govori isključivo kajkavskim narječjem. Stanovnici se uglavnom nisu selili u većem broju, češće je iseljavanje¹ nego useljavanje te idiomi doseljenika ne utječu bitno na govore čabarskoga područja.

¹ »Iseljavanje stanovništva, koje je započelo potkraj prošlog stoljeća (19. st. op. a.), nastavlja se sve do najnovijega doba, uslijed čega se broj stanovnika Gorskog kotara gotovo stalno smanjuje.« (Bognar 1981:319).

Korpus² na kojem provodim svoje istraživanje jesu frazemi prikupljeni tijekom tri godine (2007. – 2010.) Skupljala sam ih s pomoću Frazeološkoga upitnika za kajkavske govore³ te tijekom spontanoga razgovora s ispitanicima ili u svakodnevnim situacijama na terenu.

Frazem ili frazeološka sveza osnovna je jedinica frazeološkoga jezičnoga sustava. To je leksički izraz sastavljen od dvije ili više riječi, koristi se u svakodnevnoj upotrebi, može nositi konotacije⁴ te imati funkciju naglašavanja ili pojačavanja značenja (Gläser 1998:125).

Antica Menac navodi sljedeće osnovne značajke frazema (2007:15):

- značenje cjeline nije jednako zbroju značenja pojedinih sastavnica,
- uglavnom stabilan red riječi,
- čvrsta struktura u kojoj su leksičke zamjene ograničene, a gramatičke ne unose semantičke promjene,
- najmanji mu je opseg kad se sastoji od jedne samostalne i jedne pomoćne riječi, a najveći opseg frazema nije određen.

Oblik frazema može biti trojak. Može ga činiti *fonetska riječ* (sveza samostalne naglašene riječi i jedne ili dviju nesamostalnih i nenaglašenih riječi), *skup riječi* (sveza dvaju ili više samostalnih riječi) ili *rečenica* (rečenica mu je osnovni strukturni dio). Neki frazeolozi smatraju kako fonetska riječ ne može biti frazem. Tako J. Matešić u Predgovoru *Frazeološkoga rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika* definira frazeme kao »...jedinice jezika značenjskoga karaktera koje se kao cjelina reproduciraju u govornom aktu, raspoložujući pri tome najmanje dvjema punoznačnim (autosemantičkim) riječima, od kojih barem jedna upućuje na semantičku pretvorbu, jedinice koje, zbog sposobnosti uklapanja u kontekst, poput svake druge riječi, mogu vršiti sintaktičku funkciju u rečenici« (1982:6). U novije vrijeme lingvisti u frazeme ubrajaju i fonetske riječi jer »one jesu dio frazeologije jer imaju sve osobine frazema« (Fink 2000:94). Autorica ističe da fonetske riječi, na primjer, *od oka, bez pardona, za pet, iz štos*a imaju stalan leksički sastav, ne stvaraju se u govornom procesu i kao cjelina se uključuju u kontekst. Zbog tih karakteristika zadovoljavaju navedene značajke koje definiraju frazem. U čabarskome korpusu zabilježeno je nekoliko primjera fonetske riječi u funkciji frazema poput *n'eč kar'iste 'ni za što', ni g'ovora*

² Frazemi su bilježeni u mjesnim govorima Tršća (Tr), Prezida (Pr) i Čabra (Ča).

³ Frazeološki upitnik za kajkavske govore (M. Menac-Mihalić, u rukopisu) izrađen je u sklopu projekta *Istraživanje hrvatske dijalekatne frazeologije*. U njemu je zabilježen velik broj frazema zastupljenih na kajkavskom području što omogućuje usmjereni ispitivanje informatora.

⁴ R. Gläser definira konotacije kao dodana semantička obilježja koja su u vezi s vrijednostima skupine koja upotrebljava određeni idiom (1998:128).

'nikako, ni u kojem slučaju', od *u'aka* 'otprilike', pred *ny'asen* 'blizu', z *gu'lavi* 'napamet', za *b'ādaf* 'jeftino', za *bagat'elo* 'jeftino', za *du'āko* 'umalo', za *p'it* ili za *gm'rt* / *gm'art* 'izuzetno, jako'.

Za ovaj su rad iz prikupljenoga korpusa izdvojeni poredbeni frazemi koji su najčešći frazeološki tip u čabarskim govorima.

Zajednička je karakteristika svih frazema (uključujući promatranu skupinu) isticanje značenja ili vrijednosti koju želimo izraziti, te specificiranje, modificiranje radnje ili stanja. Tako poredbeni frazemi *par'iden ko vr'āk*, *t'rt ko 'aks*, *'ž'eigen ko sp'užva* označavaju intenzivirano značenje pridjeva *pariden* 'zločest', *t'rt* 'tvrd, glup' i *ž'eigen* 'žedan'. Kada, pak, upotrijebimo izraz *p'ušet ko T'ūrč'in*, *'st'āt ko st'ūp*, *'v'ārvat ko v'oku v gl'āve* jasno je da se radi o izricanju načina radnje.

Strukturno-semantičke odlike poredbenih frazema

Poredbeni frazemi predstavljaju naročiti strukturno-semantički tip čija se struktura može svesti na obrazac (*A*) (comparandum) *kao* (comparatum) *B* (tertium comparationis). Segment (*A*) pretpostavlja komponentu koja se uspoređuje, a koja prethodi poredbeno načinskom vezniku *kao* te segmentu *B*, to jest komponenti s kojom se uspoređuje. Iz toga slijedi da su poredbeni frazemi u strukturnome smislu identični usporedbama. Ipak, za usporedbu je važno da segmenti *A* i *B* imaju najmanje jedan identičan sem, što u poredbenim frazemima nije nužno. Isto tako, usporedbe se stvaraju u govornome procesu, dok se poredbeni frazemi (kao i frazemi općenito) reproduciraju kao cjeline u relativno neizmijenjenome obliku. Iako kod većine poredbenih frazema segment *B* nosi samo denotativno značenje, značenju cijelog frazema pridonosi konotativnim značenjem, tj. sustavom uobičajenih asocijacija ili simbolike vezane uz određen sem (v. Omazić 2002).

U istraživanom korpusu segment *A* najčešće se sastoji od jednog leksema (*L'eip je ko 'ājngelček* (Tr), *T'ičen*⁵ *ko v'eš*⁶ (Ča), *Sp'i ko p'ājn* (Ča)), dok segment *B* ili usporedba može biti sastavljen od jednog (*T'ert ko 'aks* (Tr), *T'rt se ko h'ūja*⁷ (Ča), *D'i'ebeu je ku b'ōbon*⁸ (Pr)) ili više leksema (*L'eip ko kr'āvje ž'ižen*⁹ (Tr), *M'arat ko za u'ajnske*¹⁰ *sn'ejk* (Tr), *P'išę ko m'āčka z r'īpen* (Tr),

⁵ tičen = dosadan.

⁶ veš = uš.

⁷ huja = crnogorično drvo jela.

⁸ bubon = bubanj.

⁹ žigen = blagoslov.

¹⁰ uajnske = prošlogodišnji.

T'ert ko l'ipav b'uk (Tr), *Zamat'āya se je ko t'urska b'ula* (Tr), *Ž'eigen*¹¹ *ko b'ažja m'āvra*¹² (Ča), *Ž'ive ko b'ubrek v l'oje* (Tr, Ča), *Ž'l'eht*¹³ *je ko s'am vr'āk* (Tr, Ča)).

Razlikujemo dva strukturalna tipa poredbenih frazema, a to su trodijelni i dvodijelni, pri čemu je u promatranome korpusu trodijelni strukturalni tip (A+B+C) brojniji.¹⁴

2.1. S obzirom na leksički sastav, a uzimajući u obzir »lijevu« stranu frazema (segment A) te utvrđujući njegovu vrstu riječi, čabarske trodijelne poredbene frazeme¹⁵ sa strukturom skupa riječi dijelimo na:¹⁶

2.1.1. Glagolski frazemi sa strukturom skupa riječi:

2.1.1.1. Glagol + poredbeni veznik + imenica

*arjavit*¹⁷ *ko črejdnek*¹⁸ = jako vikati: *Ar'aviš ko čr'ejdnek* (Tr).

dejvat ko čmc = teško i naporno raditi: *D'ejva ku č'mc* (Pr).

*gavvaret ko v'ergel*¹⁹ = puno govoriti: *Gav'ari ko v'ergel* (Tr).

*glidat ko suava*²⁰ = gledati širom otvorenih očiju, zainteresirano: *Pagl'idej jo, gl'ida ko su'ava* (Tr). *Al gl'ēda ku su'ava* (Pr).

*huadet ko špreh*²¹ = brzo hodati: *H'ūde ko špr'eh, n'akar ga u'ovet* (Tr).

*jemet ko buata [dnarju]*²² *čēga* = imati čega puno, u velikoj količini: *'Imaš dn'ārju ko bu'āta* (Tr). *Te je s'ega ko bl'āta* (Ča).

*jeskat*²³ *ko ševanko*²⁴ *kaj* = tražiti ono što je nemoguće naći: *J'eščēš ko šev'anko f s'ene* (Tr).

¹¹ žeigen = žedan.

¹² mavra = duga.

¹³ žleht = zločest.

¹⁴ Fink-Arsovski navodi kako je takva situacija potvrđena i u korpusu od oko 600 hrvatskih poredbenih frazema kod koji je trodijelni strukturalni tip također brojniji (2002:12).

¹⁵ Uopćeni je frazem određen prema obliku koji je u čabarskim govorima najčešće potvrđen. U uopćenom frazemu ne donosi se obezvučenje završnih zvučnih suglasnika, sve fonetske promjene na granici morfema i riječi bilježe se u primjerima.

¹⁶ Melvinger u klasifikaciju uključuje i elemente desne strane frazema (1983/1984).

¹⁷ arjavit = vikati.

¹⁸ črejdnek = pastir.

¹⁹ v'ergel = vergl.

²⁰ suava = sova.

²¹ špreh = puščano zrno.

²² U uglatim zagradama [] donosi se uobičajeni kontekst u kojem se frazem obično potvrđuje.

²³ jeskat = tražiti.

²⁴ ševanka = igla.

*jukat*²⁵ ko *uattrak*²⁶ = jako plakati: *Al j'ūka ko u'attrak, s'rci mę b'ali* (Tr).

*{karat se}*²⁷*{}*²⁸ ko *baba* = puno se svađati: *Se k'āraš ko b'āba* (Tr). *Se se ko b'āba* (Tr).

pet ko *žoūna*²⁹ = puno piti: *P'iję ko ž'oūna* (Tr).

prjat se ko *črv* = čvrsto se priljubiti: *Prj'eua se ga je ko č'rf* (Tr). *P'jrou se je ku č'rf* (Pr).

prjat se ko *kašč*³⁰ *kaga* = čvrsto se držati za *koga*: *P'jjeua mę se je ko k'ašč* (Tr).

pruaset ko *Boga kaga* = usrdno, jako moliti *koga*: *N'akar tu d'eivoat ko B'oga te pr'ūsen* (Tr).

spat ko *ajngel* // *spat* ko *ajngelček* = mirno spavati: *T'ak l'epu sp'i ko 'ajngel* (Tr). *Sp'i ku 'ajngel* (Pr). *Šp'i ku 'ajngelcok* (Pr).

svejtet ko *špeigu*³¹ = jako sjajiti: *Č'ejole se te svet'ijo ko šp'eigu* (Tr).

trist se ko *žulca*³² = jako se tresti: *Tr'ise se ko ž'ulca, v'alda jo je str'āh* (Tr).

vleič se ko *megua* = sporo hodati, kretati se: *P'aglej ga, vl'eič se ko m'egua* (Tr).

vūzet ko *avion* = brzo voziti: *U'an v'ūze ko avi'ōn* (Tr).

zrast ko *huja* = brzo narasti: *Se zr'āstu ko h'ūja* (Tr). *Je zr'āstu ku h'ūja* (Pr).

živet ko *ajngele* = mirno, sretno živjeti: *Žev'ijo ku dv'ā 'ajngela* (Pr). *Ž'ivojo ko dva 'angela* (Ča).

živet ko *graf* = dobro živjeti: *Ž'evi ko gr'af, n'igđer mo n'a bu n'eč faléu* (Tr). *Ž'ivoę ku gr'af* (Pr).

2.1.1.2. Glagol + poredbeni veznik + imenica + veznik + imenica

bet ko *pes i mačka* = ne slagati se, neprestano se svađati: *B'omę, r'ejs so ko p'es i m'āčka* (Tr, Ča).

2.1.1.3. Glagol + poredbeni veznik + imenica + {prijedlog + imenica}

*deivoat (mučet)*³³ *se* ko *Kristuš {na križe}* = puno raditi: *D'ejva ko Kr'istuš*

²⁵ *jukat* = plakati.

²⁶ *uattrak* = dijete.

²⁷ *karat se* = svađati se.

²⁸ Vitičastim zagrada { } obuhvaćen je neobavezni, izostavljivi dio frazema.

²⁹ *žoūna* = žuna.

³⁰ *kašč* = krpelj.

³¹ *špeigu* = ogledalo.

³² *žulca* = hladetina.

³³ Oblim zagrada () obuhvaćeni su leksemi koji mogu zamijeniti lekseme ispred zagrada.

(Tr). *M'učē sē ko Kr'istuš na kr'iže* (Tr).

2.1.1.4. *Glagol + poredbeni veznik + imenica + prijedlog + imenica*

*glidat ko jazbec*³⁴ *z lukne*³⁵ = prestrašeno gledati: *Gl'ida ko j'āzbec z l'ukne* (Tr).

*glidat ko meš z muke*³⁶ = prestrašeno gledati: *Gl'ida ko m'eš z m'ūke* (Tr).

pagadit ko s p̄jsten v dr̄ek = slučajno pogoditi: *Tu se pagad'ia ko s p'arsten v dr'ek* (Tr).

stat ko bek na gmajne = nezainteresirano stajati: *St'aj i gl'ida ko b'ek na gm'ajne*(Tr). *St'aj ku b'ok na gm'ajne* (Pr).

varvat ko jejce na duane = dobro čuvati, paziti: *V'ārjē uotr'aka ko j'ējce na du'āne* (Tr).

*živet ko bek na gmajne*³⁷ = živjeti bez briga, udobno živjeti: *Ž'eviš ko b'ek na gm'ajne* (Tr). *Ž'ive ko b'ek na gm'ajne, sē mo jē zm'irān jedn'āku* (Ča).

živet ko bubreg v loje = dobro živjeti: *Ž'ive ko b'ubrek v l'oje* (Tr). *L'epu mo jē, ž'ive ku b'ubrek v l'oje* (Pr). *'Imaš sv'ega na sv'ēte, n'eč te ne fali, ž'eviš ko b'ubrek u l'oju* (Ča, st).

2.1.1.5. *Glagol + poredbeni veznik + glagolski pridjev*

*jukat ko zmejšan*³⁸ = jako plakati: *J'ūka ko zm'ejšān, p'este ga* (Tr).

*klit*³⁹ *ko v̄ielek* = ružno, puno psovati: *Kl'ijē ko v'̄ielek, g'ardu sē jē nav'ādu* (Tr).

*prit*⁴⁰ *ko naručan* = doći u pravi čas: *P'aršua je ko nar'učāna, f pr'āf cajt* (Tr). *P'jšu jē ku nar'ōčan* (Pr).

spat ko zaziban = lijepo spavati: *L'epu spi ko be ga zaz'ibou* (Tr).

2.1.1.6. *Glagol + poredbeni veznik + pridjev + imenica*

bet ko {žive} m̄tvoac = vrlo loše izgledati: *Al jē nau'olen, jē ko ž'ive m'̄tvoac* (Pr, Ča).

d̄žat sē ko pejan p̄ata kaga / čēga = 1. čvrsto ustrajati u čemu, ne prihvaćati ničija mišljenja; slijepo slijediti što: *D'žī se sv'ajga ko p'ejan p̄ata* (Tr).; 2. grčevito se držati (uhvatiti) koga / čēga, čvrsto biti uz koga, dosađivati

³⁴ jazbec = jazavac.

³⁵ lukna = rupa.

³⁶ muka = brašno.

³⁷ gmajna = pašnjak.

³⁸ zmejšan = lud.

³⁹ klit = psovati.

⁴⁰ prit = doći.

komu: *Al meṣ se d'ṛži ko p'ejan pu'ata* (Tr).

jukat ko kišnu leitu = jako, gorko plakati: *Jūka ko k'išnu l'ētū* (Ča).

mantrat / zmantrat seṣ ko greišna duša = jako se mučiti: *P'aglej k'ok se m'āntra ko gr'eišna d'uša* (Tr). *P'aglej kok se m'āntra ku gr'eišna d'uša* (Pr). *Zm'āntran je ku gr'eišna d'uša* (Ča).

papejvat ko pakvarēna ploča = ružno pjevati: *Pap'ejva ko pakv'ārēna pl'oča, na m'arēn p'aslušat* (Tr).

*pjelat*⁴¹ {seṣ} ko *Veņcētavo muko* = nezainteresirano {seṣ} voziti: *P'ilē ga ko V'eņcētavo m'ūko* (Tr).

{*rezgebet seṣ*} ko *rakava deca* = otići svatko na svoju stranu, otići od kuće, raseliti se: *D'eca so fse uod'ešle, rezgeb'ile so seṣ ko r'ākave, ko r'ākava d'eca* (Tr). *Ku r'ākava d'eca so š'l'e, k'ukor so ad'ošle, t'aku jeh n'abun v'eč' n'igder v'ideua* (Pr).

smejat seṣ ko piečēn zajc = jako se smijati: *Sm'eja seṣ ko p'iečēn z'ajc* (Tr).

smejat seṣ ko rest'rgan duhtar = jako se smijati: *Sm'ejaš seṣ ko rest'ergan d'ūhtar* (Tr).

2.1.1.7. Glagol + poredbeni veznik + imenica + prijedlog + pridjev + imenica

matat seṣ ko mačka okul vručē kašē = 1. okolišati, oklijevati: *M'ata seṣ ko m'āčka u'okul vr'ūčē k'āšē* (Tr); 2. izbjegavati razgovor: *R'ece v'eč' 'ankreṭ, al se m'ataš ko m'āčka u'okul vr'ūčē k'āšē* (Tr).

2.1.1.8. Glagol + poredbeni veznik + imenica + glagol + prijedlog + imenica

papejvat ko da mačko vleičē za rip kedu = loše pjevati, pjevati bez sluha: *Al l'epu pap'ejva ko be m'āčko za r'ip vl'ejku* (Tr).

2.1.1.9. Glagol + poredbeni veznik + prijedlog + imenica

pejt ko pa jejcah = ići sporo, polako: *'Al grē ko pa j'ējcah, 'ankreṭ d'enes 'ankreṭ j'utre* (Tr).

sedet ko na ševankah = nemirno sjediti: *Ko da na šv'ānkah s'ediš* (Tr).

svejtet ko v Betleheme = jako svijetliti: *Sv'eti ko v B'etleheme* (Ča).

2.1.1.10. Glagol + poredbeni veznik + prijedlog + pridjev + imenica

*bet ko na pletineh špicah*⁴² = biti nervozan: *Tak se ž'ivčna ko da se na plet'ineh šp'icah* (Tr).

2.1.1.11. Glagol + imenica + poredbeni veznik + imenica

jemet živočē ko kuojn = biti strpljiv, imati strpljenja za što, podnositi svašta: *'Iman ž'ifcē ko ku'ojn* (Tr).

jemet jezek ko kača = ružno govoriti, imati oštar jezik: *J'ezek 'ima ko k'āča* (Ča).

⁴¹ *pjelat* = voziti.

⁴² *pletineh špicē* = igle za pletenje.

2.1.1.12. *Glagol + imenica + poredbeni veznik + pridjev + imenica*

*jemet jęzek ko breuna*⁴³ *britva* = imati oštar jezik: 'Ima j'ęzek ko br'euno br'itvo (Tr).

2.1.1.13. *Glagol + imenica + poredbeni veznik + imenica + imenica*

jemet jęzek ko krava rip = biti brbljav: J'ęzek je ję ko kr'āve r'ip (Tr). 'Imaš j'ęzik ko kr'āva r'ep (Ča)!

2.1.2. Pridjevski frazemi sa strukturom skupa riječi:

2.1.2.1. *Pridjev + poredbeni veznik + imenica*

ardič ko jabuka = rumen u licu: *Al ję l'ep 'ardič ko j'ābuka* (Ča).

bleit ko lek = jako blijed: *Joj k'ok ję bl'eit ko l'ek* (Tr).

čist ko souza = potpuno čist, jasan: *Č'ista ję ko s'ouza* (Tr).

debiya ko presica = jako debela: *Deb'tya ję ko pr'esica* (Tr).

djebou ko bačva = jako debeo: *Dj'ebou se ko b'āčva* (Tr).

dosadan ko muha = jako dosadan: *Bomę se d'osadan ko m'uha, p'este mę* (Pr).

drag ko žefran = jako skup: *Dragu ję ku ž'efran* (Pr).

duber ko kreh = jako dobar: *D'ōbor ję ku kr'eh* (Pr).

*gluh ko štirna*⁴⁴ = jako gluh, potpuno gluh: *Gl'uh ję ko št'irna, n'eč na sl'iše* (Tr).

grintav ko žaba = zločest: *Se se gr'intaṽa ko žaba* (Tr).

hiter ko vejter = jako brz: *Se h'iter ko v'ejter* (Tr).

jak ko bek = vrlo snažan, jak: *J'āk se ko b'ek* (Tr).

kisu ko reipa = neraspoložen: *K'ok ję k'isua ko r'eipa* (Tr).

kraužlast ko uafca = kovrčav: *Kr'aužlast se ko u'afca* (Tr). *Kr'aužlast ję ko v'ofca* (Ča).

leip ko ajngel // leip ko ajngelček = jako lijep: *L'eip ję ko 'ājngelček* (Tr). *L'eip ję ku 'ajngelček* (Ča).

*lepa ko šmarenca*⁴⁵ = jako lijepa: *Al ję l'epa ko šm'ārenca* (Tr).

muker ko meš = potpuno mokar: *M'ūker ję ko m'eš* (Tr). 'Al se m'ūker ko m'eš (Ča).

*namaren*⁴⁶ *ko kuada* = jako lijen: *Nam'āren ję ko ku'āda* (Tr).

⁴³ breuna = brijaća.

⁴⁴ štirna = bunar.

⁴⁵ šmarenca = đurđica.

⁴⁶ namaren = lijen.

- naumen ko bukva* = glup: *Na'umen ję ko b'ukva, p'este ga* (Ča).
*pačasen*⁴⁷ *ko použ* = jako spor: *Tak ję pač'asen ko p'ouš* (Tr).
prefrigan ko feškal = mudar, snalažljiv: *Prefr'igan ję ko feškal* (Tr).
prefrigan ko lesica = lukav: *Al ję prefr'igan ku les'ica* (Pr).
ravna ko deska = s malim grudima: *Al je r'āvna, ku d'oska* (Pr).
*sramačen ko piklar*⁴⁸ = jako siromašan: *Tak ję sram'ačen ko p'iklar* (Tr).
*strepan*⁴⁹ *ko uasa* = jako zločest: *Se str'epan ko u'asa* (Tr).
*suh*⁵⁰ *ko sablast* = jako mršav: *Suh ję ko s'ablast* (Tr).
suh ko štap = jako mršav: *Suh ję ko št'āp* (Tr).
suh ko tjska = jako mršav: *Jo, al ję str'ašnu nav'ulna, s'uha ję ko t'jska* (Tr).
tjt ko aks = jako glup: *T'ert ko 'aks* (Tr). *T'jt ko 'aks* (Ča).
*tjt ko bet*⁵¹ = jako tvrd: *T'ert ję ko b'et, na mareņ ga p'ūknet* (Tr).
*tjt ko uapank*⁵² = jako tvrd: *T'ert ję ko u'apank* (Tr).
*uačen*⁵³ *ko vouk* = jako gladan: *U'ačen ję ko v'ouk, se be p'ajou* (Tr).
*uohak*⁵⁴ *ko pęru* = jako lagan: *U'ohak ję ko p'ęru* (Tr).
*vreiden ko bravlinc*⁵⁵ = jako vrijedan, marljiv: *V'reiden ję ko br'avlinc* (Tr).
*zateklan*⁵⁶ *ko štirna* = glup: *Zat'eklan ję ko št'irna* (Tr).
zdrav ko dręn = sasvim zdrav, dobra zdravlja: *Zdr'af se ko dr'ęn* (Tr).
zdrav ko riba = sasvim zdrav, dobra zdravlja: *Zdr'āva se ko r'iba, f'āla B'ogu* (Tr).
zjelęn ko lemuna = zelen u licu, bolestan: *Zi'elęn ję ko lem'ūna* (Tr).
zmučen ko kuojn = jako umoran: *Zm'učen ję ko k'ajn* (Ča).
- 2.1.2.2. *Pridjev + poredbeni veznik + pridjev + imenica*
sramačen ko cęrkvin meš = jako siromašan: *Sram'ačen ję ko c'ęrkvin m'eš* (Tr).
tjmast ko uasu = jako tvrdoglav: *St'ārga čav'ejka na m'areš n'eč nav'ādet ke je t'ęrmast ko u'asu* (Tr).

⁴⁷ pačasen = spor.

⁴⁸ piklar = prosjak.

⁴⁹ strepan = otrovan.

⁵⁰ suh = mršav.

⁵¹ bet = bat, malj.

⁵² uapank = papuča.

⁵³ uačen = gladan.

⁵⁴ uohak = lagan.

⁵⁵ bravlinc = mrav.

⁵⁶ zateklan = glup, nazadan.

tʃt ko lipav buk = jako glup: *Tʃert ję ko l'ipav b'uk* (Tr). *Tʃt ku l'ipav b'uk* (Pr).

2.1.2.3. *Pridjev + poredbeni veznik + glagol + pridjev*

muker ko da ję uocęran = jako mokar: *K'ok ję m'ūker ko da sę ję uoc'ęrou* (Tr).

2.1.3. Imenički frazemi sa strukturom skupa riječi:

2.1.3.1. *Imenica + poredbeni veznik + pridjev + imenica*

*ret ko {ceua} plejvenca*⁵⁷ = velika stražnjica: *R'et je ję — c'eua pl'ejvenca* (Tr).

*stapalę ko uotrućje*⁵⁸ *grab* = velika stopala: *Stap'alę so mo ko uotr'učje gr'ap* (Tr).

2.1.3.2. *Imenica + poredbeni veznik + imenica*

*lica ko paftica*⁵⁹ = okrugli obrazi: *Tu so pa l'ica ko paft'ica* (Tr).

*nagi ko stebre*⁶⁰ = debele noge: *I'ma n'agi ko st'ebre* (Tr). *N'agi so ję ko st'obre* (Ča).

ret ko kuaza = mala stražnjica: *'Ima r'et ko ku'aza* (Pr).

*zabi ko grablę*⁶¹ = rijetki zubi: *'Ima r'ejtke z'abi ko gr'ablę* (Tr).

*zabi ko uorižje*⁶² = lijepi, sitni zubi: *'Ima l'epę dr'abnę z'abi ko uor'ižje* (Tr).

2.1.3.3. *Imenica + poredbeni veznik + prijedlog + imenica*

*veha ko za sešiu*⁶³ = velike uši: *V'eha so mo ko za seš'iu* (Tr).

2.1.4. Priložni frazemi sa strukturom skupa riječi:

2.1.4.1. *Prilog + poredbeni veznik + prijedlog + imenica*

gđu ko pę pęsceh = jako neuredno: *G'ardu ję ko pę p'ęsceh* (Tr).

šlepu} ko v apotejke = jako uredno: *'Imajo l'epu ko v apot'ejke* (Tr). *Te ję ko v apot'ejke* (Pr).

vrućę ko v pekle = nesnosno, nepodnošljivo vruće: *T'ak ję vr'učę ko f'pekle* (Tr).

2.2. U korpusu su potvrđeni i primjeri trodijelnih poredbenih frazema s rečeničnom strukturom:

ko da ję vada nanjesua kaj = ima puno čega: *T'ega ję pa r'ęjs t'ulku ko da ję v'ada nanj'esua* (Tr).

⁵⁷ plejvenca = slamarica.

⁵⁸ uotrućje = dječji.

⁵⁹ paftica = savijača, gibanica.

⁶⁰ steber = stup.

⁶¹ grablę = grablje.

⁶² uorižje = riža.

⁶³ sešiu = sušilo za meso.

ko da ję vada pŕnjesua kaj = jako neuredno je što: *Al 'imajo navl'eičęnu ko da ję v'ada pŕn'jesua* (Tr).

ko da ję vada uodnjesua kaj = izgubljeno je što: *Ko da me ję v'ada fsę uodn'jesua* (Tr).

ko da ję s kruškę pou kedu = potpuno smeten: *Ja, ti pa ko da se s kr'uškę p'ou* (Ča).

ko da ję v zięmlo pŕępou kedu / pŕępau kaj = nestao je tko / nestalo je što bez traga, nigdje se ne može koga / što naći: *Ko da ję v zi'emlo pŕ'ępou, n'ekrej ga n'eį* (Tr).

ko da ję z Klįeka pŕšu kedu = raščupan je tko: *Se ję gl'ih t'āka ko da ję s Klį'eka p'aršua* (Tr).

Dvodijelni strukturni tip (B+C) u promatranome je korpusu rijetko potvrđen. Zabilježeni su rijetki primjeri dvodijelnog poredbenog frazema sa strukturom fonetske riječi:

Imenički frazemi sa strukturom fonetske riječi:

Poredbeni veznik + imenica

ko Bog = jako dobro: *T'u te ję ko B'ōk* (Tr).

ko grom = jako dobro: *Ko g'rom se* (Ča).

2.3.1.2. Poredbeni veznik + prijedlog + imenica

ko na ševankah = jako nestrpljivo, nervozno: *S'edi ko na šev'ankah* (Tr).

ko v priče = lijepo, izvenredno: *Ma, ko f pŕ'iče ję* (Tr).

2.4. Među dvodijelnim frazemima sa strukturom skupa riječi, zabilježeni su samo:

2.4.1. Imenički frazemi sa strukturom skupa riječi:

2.4.1.1. Poredbeni veznik + imenica + prijedlog + imenica

*ko pes bez kiten*⁶⁴ = slobodan: *K'ok ję fr'ęj ko p'es b'es k'iten* (Pr).

2.4.1.2. Poredbeni veznik + imenica + veznik + imenica

ko puc je muc ję kedu = različit je tko: *U'ani so te ko p'uc je m'uc, s'ake na sv'ajo str'āno vl'eičę* (Tr).

2.4.1.3. Poredbeni veznik + imenica + prijedlog + pridjev + imenica

*ko mezouc*⁶⁵ *na plišaste*⁶⁶ *gŕave* = poseban je tko: *K'o m'ezouc na pl'išaste gl'āve ję* (Ča).

⁶⁴ kiten = lanci.

⁶⁵ mezouc = bubuljica, prišt.

⁶⁶ plišast = ćelav.

2.4.1.4. Poredbeni veznik + prijedlog + imenica

ko za v uaku čęga = malo čęga: T'ęga ję gl'ih ko za v u'aku (Tr).

2.4.1.5. Poredbeni veznik + imenica + glagol

kok Bog zapavej = kako treba, kako dolikuje: Pan'āšej sę k'ok B'ug zapavej (Tr).

U promatranoj je građi, a i iz navedenih primjera, zamjetna dominacija trodijelnog glagolskoga i pridjevskoga tipa poredbenih frazema sa strukturom skupa riječi.⁶⁷

2.2. Varijantnost poredbenih frazema

Važna karakteristika svih frazema, pa tako i poredbenih, čvrsta je veza među sastavnicama, pri čemu značenje cijele sveze ne proizlazi iz značenja pojedinih sastavnica. Čvrstoća frazema uočava se i u čestoj nemogućnosti zamjene sastavnica frazema istoznačnicom, na primjer *Pr'iden ko kr'eh* ne može se ostvariti kao *Pr'iden ko hl'ejbec* (*kr'eh* i *hl'ejbec* istoznačnice su u značenju 'kruh'). Ipak, u nekim frazemima može doći do promjena (frazem mijenja strukturu, ali zadržava značenje, zamjene subjekta i objekta radnje, zamjene pomoću riječi suprotna značenja...).

Tako, primjerice, kod poredbenih frazema varijantnost možemo podijeliti ovako:

2.2.1. variranje vezano uz usporedbu:⁶⁸

djēbou ko bačva, *djēbou ko bubon*, *djēbou ko mędvejd*, *djēbou ko pręsec*, *djēbou ko pouh* (u značenju »debeo«), *dosadan ko proljev*, *dosadan ko srab*⁶⁹, *dosadan ko muha*, *dosadan ko muha na drięke* (u značenju »dosadan«); *klit ko hajduk*, *klit ko harambaša* (u značenju »puno, ružno psovati«); *lejp ko cukerčęk*, *lejp ko liljan*, *lejp ko rušca*, *lejp ko ruža*, *lejp ko slika* (u značenju »jako lijep / lijepa«); *muker do kužę*, *muker ko meš*, *muker ko pes* (u značenju »jako mokar«), *pejan ko spužva*, *pejan ko avion*, *pejan ko deva*, *pejan ko bačva*, *pejan ko zamašek*⁷⁰, *pejan ko smuk*, *pejan ko pręsec*, *pejan ko žouna*, *pejan ku lejs*, *pejan ko lętoa*, *pejan ko majka*, *pejan ku kuada*, *pejan ku nuarc* (u značenju »jako pijan); *spat ko ajngel*,

⁶⁷ Situacija potvrđena i u korpusu 600 najfrekventnijih hrvatskih poredbenih frazema. »Pridjevski su frazemi, ukupno uzevši, po frekventnosti odmah iza glagolskih« (Fink-Arsovski 2002:16).

⁶⁸ U segmentu usporedbe, u prikupljenom su korpusu potvrđeni i primjeri frazeološke igre, transformacije koja se postiže proširenjem frazema. Tako frazem *lijep kao slika* mlađa generacija čabarskih govornika proširuje fakultativnim šaljivim dodatkom: *L'ępa se ko sl'ika*, *a na sl'ike v'eš maš'ina*, *L'ępa se ko sl'ika*, *a na sl'ike tr'aktor* (kad dobi je šaljivi dodatak, značenje se mijenja, postaje suprotno).

⁶⁹ srab = svrab.

⁷⁰ zamašek = čep.

spat ko uatrak (u značenju »mirno spavati«); *vreiden ko bravlinc*, *vreiden ko črv*, *vreiden ko čebilca*⁷¹ (sva tri frazema znače »vrijedan, marljiv«); *zmuččen*⁷² *ko kajn*, *zmuččen ko pes* (u značenju »jako umoran«).

Navedeni primjeri potvrđuju kako istoj upravnoj riječi možemo pridružiti različite usporedbe. Variranje vezano uz usporedbu ne utječe na značenje frazema, ono ostaje jednako neovisno o sastavnici u usporedbi ili segmentu *B*. Tako se može govoriti o frazeološkim sinonimima koji imaju različit sastav elemenata, ali jednako ili blisko značenje. Antica Menac ističe kako između frazeoloških varijanti vrlo često postoji odnos sinonimije, dok sinonimski frazemi nisu nužno i varijante (1979:158). U promatranome korpusu najrazvijeniji su sinonimski nizovi uz pridjeve, i to najčešće one koji opisuju negativne karakteristike i mane⁷³.

2.2.2. variranje vezano uz upravni dio:

leip ko ajngel (jako lijep), *spat ko ajngel* (mirno spavati); *djebou ko bačva* (jako debeo), *pejan ko bačva* (jako pijan); *stat ko bek na gmajne* (nezainteresirano stajati), *žive ko bek na gmajne* (živjeti bez briga, udobno živjeti); *parjat se ko črv* (čvrsto se priljubiti), *vreiden ko črv* (jako vrijedan); *stat ko huja* (biti nezainteresiran), *zrast ko huja* (brzo narasti); *mejnet se*⁷⁴ *ko restrgan duhtar* (puno govoriti), *smejat se ko restrgan duhtar* (jako se smijati); *dejvat*⁷⁵ *ko kuojn* (puno raditi), *zmuččen ko kuojn* (jako umoran); *zmuččen ko pes* (jako umoran), *žeigen*⁷⁶ *ko pes* (jako žedan), *uačen ko pes* (jako gladan), *žleht ko pes* (jako zločest); *djebou ko pouh* (jako debeo), *spat ko pouh* (tvrdo spavati), *klit ko vrag* (puno, ružno psovati), *žleht*⁷⁷ *ko vrag* (jako zločest).

Za razliku od variranja vezanog uz usporedbu, variranje upravnoga dijela ili segmenta *A* bitno mijenja značenje frazema. U korpusu čabarskih poredbenih frazema primjetna je blaga dominacija variranja vezanog uz usporedbu.

Unutar istoga mjesnoga govora, minimalna se varijantnost najčešće

⁷¹ čebilca = pčela.

⁷² zmuččen = umoran.

⁷³ M. Omazić piše da kod poredbenih frazema s istim upravnim glagolom ne dolazi nužno do stvaranja sinonimskih nizova (2002:116). To potkrepljuje frazemima s glagolom *šutjeti*: *šutjeti kao grob* 'čuvati tajnu kao svetinju', *šutjeti kao kamen* 'uporno, postojano šutjeti, ne prozboriti ni riječi', *šutjeti kao zid* 'ne govoriti ništa'... U primjerima iz čabarskog govornog područja i kod frazema s glagolskim upravnim dijelom potvrđeni su sinonimski nizovi.

⁷⁴ *mejnet se* = govoriti, razgovarati.

⁷⁵ *dejvat* = raditi.

⁷⁶ *žeigen* = žedan.

⁷⁷ *žleht* = zločest.

ostvaruje na fonetskoj, odnosno fonološkoj razini. Tako, primjerice, u idiomu Tršća supostoje frazemi *T'rt ko br'us* prema *T'ert ko br'us*; *D'eivat ko k'ajn* prema *Deivat ko ku'ojn*; *Veidet kaj ko v'ado p'et* prema *V'eidet kaj ko vu'ado pet*. U idiomu Prezida razlike među govornicima najočitije su u izostanku cakavizma⁷⁸ kod mlađih govornika. Tako su na tom području zabilježeni frazemi *Š'uh ko št'akviš* prema *S'uh ko st'akviš*; *D'eijua ku c'jf* prema *D'eijua ku č'jf*. Promotrimo li frazeme zabilježene unutar različitih mjesnih govora, dakle govora Tršća, Prezida i Čabra, primijetit ćemo, sasvim očekivano, da se i oni primarno razlikuju na fonološkoj razini. Tako navodim primjere poput ovih:

*kraužlast*⁷⁹ ko *uafca* (Tr) prema *kraužlast ko vofca* (Ča)

spat ko kuada (Tr, Pr) prema *spat ku klada* (Ča)

vreiden ko žebila (Tr) prema *vreidon ku žbiua* (Pr) prema *vreiden ko čebilca* (Ča)

zdrav ko dręn (Tr, Pr) prema *zdrav ko drin* (Ča)

žeigen ko pes (Tr) prema *žeigon ku pos* (Pr) prema *žeigen ko pəs* (Ča)

Sve fonološke razlike rezultat su različitog povijesnog razvoja, različitih refleksa glasova koji na promatranome području ostvaruju različite kontinuanse.⁸⁰

Varijantnost frazema postiže se i s obzirom na generacijske razlike govornika. Tako su u istraženom korpusu potvrđeni poredbeni frazemi koje na cjelokupnom promatranom području koriste samo govornici srednje (rođeni oko 1960. godine) i mlađe generacije (rođeni 1980-ih):

dosadan ko sračka = jako dosadan

{gřdu} ko da je *paua atomska bomba* = neuredno

[hiter] ko da je *v štřte brzine* = jako brz

ko da je pou pad kosilico kedu = raščupan je tko

ko da je tenk preišu preko kaga = loše izgledati

ko da je vedriua struja kaga = raščupan je tko

⁷⁸ Cakavizam ne bilježim u osnovnom obliku frazema, već samo u njegovoj realizaciji na terenu.

⁷⁹ *kraužlast* = kovrčav.

⁸⁰ U Tršću je refleks kratkoga poluglasa redovito *e* (*d'eš*, *p'es*), u Čabru se poluglas čuva (*d'aš*, *p'as*), dok u Prezidu bilježimo dvostruke oblike poput *p'os* / *p'as*, *d'oš* / *d'aš*. Napominjem kako su oblici *s* o na mjestu poluglasa češći, posebno kod mlađih govornika. Refleks jata uvijek je *ej* (*cv'ejt*, *l'eip*), osim u Čabru gdje se na mjestu jata javlja zatvoreno *e* (*cv'ět*, *sv'ět*). Stražnji je nazal u Tršću i Čabru *dao* u (*m'ūž*, *z'ūb*), a u Prezidu *ō* (*m'ōž*, *z'ōb*). Različit refleks ima i prednji nazal (u Tr i Ča *i*, a u Pr *ę*).

{lepu} ko v filme = jako lijepo
pejan ko avion = jako pijan
pejan ko deva = jako pijan
suha ko Tvigi = izrazito mršava

Iako je većina frazema zabilježena u svim istraživanim govorima, u promatranome su korpusu posebno zanimljivi oni frazemi koji su potvrđeni samo u jednom od govora dok ih govornici susjednih idioma ne upotrebljavaju. Tako su, primjerice, zabilježeni sljedeći frazemi:

*bet ko bunka*⁸¹ (Tr) = biti nezainteresiran: *P'uste ga pr m'ire ke s'edi ko b'ünka.*

bet ko kakuš na ramte (Tr) = biti pospan: *Dr'eimlę ko k'akuš na r'āmtē. P'aspan ję ko k'akuš na r'āmtē.*

{bet} ko kalvin(Tr) = ne poštivati ništa, nikoga: *Ů'an ję ko k'alvin, n'eč ga n'ej br'iga.*

majhen ko kupnek (Tr) = jako mali, niskog rasta: *M'ajhen ję ko k'upnek.*

muder ko feškal (Tr) = mudar, važan: *M'üder ję ko f'eškal.*

{sveitet} ko pasja jejca (Tr) = jako sjajiti: *Sv'etiš sę ko p'āsja j'ējca. K'ok se se h'edu nagl'ancoy č'eivlę ko p'āsja j'ējca.*

*trđ ko brus*⁸² (Tr) = glup: *Al se t'ert ko br'us, n'eč ot t'iebe.*

*będast ku mula*⁸³ (Pr) = glup: *B'ędašt še ko m'ula.*

djebeu ku bōbon (Pr) = jako debeo: *P'uste ga, d'jebeu ję ku b'ōbon.*

huadet ku macok (Pr) = usporeno hodati: *H'ōdeš ku m'ācok.*

jak ku grič (Pr) = vrlo snažan, jak: *J'āk ję ku gr'ič.*

*krivolast ku rešjetu*⁸⁴ (Pr) = krivonog: *Kr'ęvlast ję ku reš'jetu.*

*pejan ku lejs*⁸⁵ (Pr) = jako pijan: *P'ejan ję ku l'ejs.*

*smrdi ku tajfl*⁸⁶ kaj (Pr) = jako smrdi što: *T'ak n'ekaj sm'rdi ku t'ajfl.*

zrihtan ku gospon (Pr) = uređen, sređen: *Al še sę z'r'ihou ku g'ošpon.*

žeigon ku vou (Pr) = jako žedan: *Ž'eigon son ku v'ou.*

živet ku v Lorde (Pr) = bezbrižno živjeti: *Ž'ivojo ku v L'orde.*

*dębu ko čmrl*⁸⁷ (Ča) = jako debeo: *D'ębu ję ko č'm'rl.*

⁸¹ bunka = kugla, čvoruga, izbočina.

⁸² brus = kameni kotač s ručkom za okretanje.

⁸³ mula = produkt magarca i kobile.

⁸⁴ rešjetu = rešeto.

⁸⁵ lejs = drvo.

⁸⁶ tajfl = vrag (iz njem.).

⁸⁷ čmrl = bumbar.

*ko da ima šešico*⁸⁸ *keđu* (Ča) = slab je tko: *T'āk ję ko da 'ima šeš'ico.*
*mantra*⁸⁹ *sę ko č'rv v kamne keđu* (Ča) = jako se muči tko: *Sr'amak, m'āntra*
sę ko č'rf v k'āmne.

2.3. Neizravna negacija

U prikupljenom korpusu, na čabarskom su području zabilježeni rijetki primjeri poredbenih frazema kojima se izražava tzv. neizravna negacija. U njima se usporedbom na ironičan način negira ono što je izrečeno u upravnom dijelu (segmentu A) frazema:

*hetat*⁹⁰ *sę ko uaćen srat* = ići polako, vući se
hiter ko megua = spor je tko
*jemet dnarju ko plejv*⁹¹ = nemati novaca
jemet dnarju ko žaba duak = nemati novaca
jemet pamęť ko kakuš = biti glup
lepa ko rušca ko sę v dreķ patakņę = ne baš lijepa, ružna
*plivat ko kuavenca*⁹² = tonuti
*rajmat*⁹³ *sę ko uasle sјeduo*⁹⁴ = ne pristajati komu što
*rad*⁹⁵ *ko kuaza nužec'č* = mrziti koga
rad ko pes pa mačka = ne voljeti se međusobno
sričęn ko pes v cirkve = nesretan
težak ko zagorske puran = lagan

3. Nekrotizmi u poredbenim frazemima

U poredbenim se frazemima, posebno njihovom B segmentu (usporedbi), čuvaju brojni leksemi koji zbog vanjskih utjecaja prelaze u pasivni leksik (arhaizmi). Zbog promjene načina života, globalizacije i mehanizacije, nestaju brojni predmeti koji su nekada bili sastavni dio svakodnevnoga života. Iz toga se razloga iz govora gube riječi koje ih označavaju, no te riječi žive u sjećanjima starijih žitelja i, zahvaljujući čvrstoći frazema, u fraze-

⁸⁸ šešica = sušica.

⁸⁹ mantrat = mučiti.

⁹⁰ hetat = žuriti.

⁹¹ plejva = pljeva.

⁹² kuavenca = klin za cijepanje drva.

⁹³ rajmat = pristajati.

⁹⁴ sјeduo = sedlo.

⁹⁵ (jemet) rad = voljeti.

ološkom korpusu. Slijede izabrani primjeri poredbenih frazema u kojima je sačuvano leksičko blago čabarske kajkavštine:

krivolast ko ūacaj⁹⁶ = krivonog

suh ko galajdra⁹⁷ = mršav

suh ko stakviš⁹⁸ = mršav

suh ko štercel⁹⁹ = mršav

suh ko šteruoc¹⁰⁰ = mršav

svežite se ko afenena¹⁰¹ ret kedu = sjajiti se

terd ko zagujzda¹⁰² = nespretan, glup

4. Zaključak

Frazemi predstavljaju dio zadanoga govornoga ili jezičnoga materijala koji živi prenoseći se s koljena na koljeno. Tako su upravo u frazemima sačuvane najrazličitije realizacije govornih idioma, dijalekata, narječja. U radu se analiziraju poredbeni frazemi, posebno njihove strukturno-semantičke odlike zabilježene na čabarskom području. Iznose se primjeri frazema kao i njihova značenja. Na čabarskome području postoje brojni primjeri varijacija istih frazema, bilo u segmentu usporedbe ili upravnoga dijela, bilo na fonološkoj ili leksičkoj razini. Upravo je leksička razina ta koja potvrđuje veliko bogatstvo frazeološkoga korpusa, a očituje se brojnošću različitih frazema koji ostvaruju jednako značenje. Isto tako, razlike su potvrđene i s obzirom na generacijske razlike govornika, pri čemu je potvrđena tendencija ulaženja novih sastavnica kojima se zamjenjuju stare. Ipak, primjeri frazema u kojima su sačuvane sastavnice koje se ne rabe u svakodnevnoj komunikaciji, dokazuju da promatrani govori preko frazema dobro čuvaju svoju jezičnu starinu.

Ovim se radom nastoji prikazati vrijednost frazema kao nositelja leksičkoga blaga koje nestaje iz svakodnevne komunikacije. Zadatak je dijalektne frazeologije što prije zabilježiti sve pojavnosti živih frazema kako bi se dobila cjelovita slika te specifičnosti frazeološkoga korpusa pojedinih govora u odnosu na ostalo hrvatsko područje.

⁹⁶ ūacajⁿ = košara (?).

⁹⁷ galajdra = nepoznato značenje, sačuvano samo u frazemu.

⁹⁸ stakviš = sušeni bakalar.

⁹⁹ štercel = slomljen komadić drva.

¹⁰⁰ šteruoc = suha kora.

¹⁰¹ afena = majmun.

¹⁰² zagujzda = klin.

Literatura

- Bognar, A. 1981. *Stanovništvo. Gorski kotar*. Delnice.
- Cowie, A. P. 1998. *Phraseology Theory, Analysis, and Applications*. Oxford.
- Fink, Željka. 2000. Tipovi frazema — fonetskih riječi, *Riječki filološki dani, Zbornik radova*, III, Rijeka : Filozofski fakultet, 93–98.
- Fink-Arsovski, Željka. 2002. *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*. FF press. Zagreb.
- Frančić, Anđela. 1997. Iz frazeologije međimurske kajkavštine. *Riječ*, 7–13.
- Gläser, R. 1998. The stylistic potential of phraseological units in the light of genre analysis, u: *Phraseology theory, analysis, and applications*, Oxford, 125–143.
- Lončarić, Mijo. 1996. *Kajkavsko narječje*. Zagreb.
- Malnar, Slavko. 2002. *Pamejnek*. Čabar.
- Malnar, Slavko. 2008. *Rječnik govora čabarskog kraja*. Čabar : Matica hrvatska.
- Maresić, Jela, Mira Menac-Mihalić. 2008. *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*. Zagreb.
- Matešić, Josip. 1978. O poredbenom frazemu u hrvatskom jeziku. *Filologija* 8, 211–216.
- Matešić, Josip. 1982. *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb.
- Matešić, Josip. 1982/1983. Frazem kao posljedica značenjske preinake riječi. *Filologija* 11, 405–414.
- Matešić, Josip. 1995. Frazeologija i dijalektologija. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 9, 83–88.
- Melvinger, Jasna. 1983/84. Poredbeni frazemi. *Jezik* 31:5, 129–135.
- Menac, Antica, Željka Fink-Arsovski, R. Venturin, 2003. *Hrvatski frazeološki rječnik*. Zagreb.
- Menac, Antica. 2007. *Hrvatska frazeologija*. Zagreb.
- Omazić, Marija. 2002. O poredbenom frazemu u engleskom i hrvatskom jeziku. *Jezikoslovlje* 3:1–2, 99–129.
- Tafra, Branka. 2005. Frazeološki izazovi. *Jezik* 52:2, 48–61.

Comparative idioms in the Čabar area vernacular

Abstract

This article presents the basic characteristics of comparative idioms recorded in Čabar in Gorski Kotar. Comparative idioms are the most common phrasal type recorded in the Čabar area. The article analyzes part of the phraseological corpus found in the local dialects of Tršća, Prezid, and Čabar. All of the examples were collected through fieldwork. These documented idioms from the Čabar area vernacular exemplify the basic structural and semantic characteristics of comparative idioms, as well as their variations in the spoken language.

Ključne riječi: gorskokotarski dijalekt, čabarski govori, frazeologija, poredbeni frazem

Keywords: Gorski Kotar dialect, Čabar dialect, phraseology, comparative idiom

